

Klima- og miljødepartementet

Postmottak@kld.dep.no

Vår dato 9. juni 2023
Deres dato: 31. mars 2023
Vår referanse [Ref. nr.]
Deres referanse ref. 22/3687 – innspill
til stortingsmelding
villrein

Regjeringen ber om forslag til politikk for å bedre tilstanden til villrein i Norge – innspill fra Fornybar Norge

Innledning

I forbindelse med utarbeidelse av stortingsmelding for villrein, ber Klima- og miljødepartementet om innspill til tiltak og virkemidler for å bedre tilstanden for villrein i Norge.

Fornybar Norge arrangerte fagdag om villrein 24. mai, hvor departementet deltok og fikk noen innspill. Vi takker også for muligheten til å komme med skriftlige innspill til departementets arbeid etter fristen 15. mai.

Om Fornybar Norge

Fornybar Norge representerer fornybarnæringen i Norge. Vi arbeider for at Norge hurtigst mulig skal bli et nullutslippssamfunn med vekst og verdiskaping basert på fornybar energi, elektrifisering og annen utslippsfri energibruk. Vi har medlemmer som produserer kraft og har nettanlegg i områder med villrein. Fornybar Norge anerkjenner fullt ut betydningen av å ivareta villrein, som er klassifisert som nær truet på Norsk rødliste for arter, og er opptatt av at kunnskap skal ligge til grunn for villreinforvaltningen.

Fornybar Norge vil understreke:

- **Fornybar Norge mener at departementets beskrivelse av dagens påvirkning (utfordringsbildet) tilskriver vannkraftaktørene et større ansvar for påvirkning av villrein enn hva som er realiteten.**
- **Fornybar Norge etterlyser en bedre beskrivelse av den historiske utviklingen for villreinbestandene før bastante konklusjoner trekkes og tiltak vurderes og eventuelt iverksettes.**

- Fornybar Norge er opptatt av at O/U-muligheter skal kunne utnyttes og at slike prosjekter utvikles og gjennomføres på en slik måte at belastningen på villrein er akseptabel.
- Fornybar Norge vil understreke at det er viktig med et klart mandat for villreinfondene.

Utfordringsbildet og kunnskapsgrunnlag

I departementets [nettsak](#) blir det slått fast at *Tidligere vannkraftutbygginger er hovedårsaken til at flere villreinrområder har dårlig kvalitet.*

Det er et faktum at mange store vannkraftutbygginger med magasiner og overføringer finnes i de samme områdene som er viktige for villrein, og vi erkjenner at disse anleggene har en direkte effekt på villreinbestander og villreins bruk av områder. Samtidig vil vi minne om at de fleste store vannkraftanleggene ble bygget på 1950, -60 og -70 tallet, og vi må derfor kunne anta at de direkte effektene av disse anleggene på villreinen oppsto i denne perioden. I anleggsperioden var det også stor aktivitet, mens aktiviteten knyttet til disse anleggene etter anleggsperioden har vært begrenset og primært knyttet til drift og tilsyn. I arbeidet som er gjort for å klassifisere de ti nasjonale villreinområdene etter kvalitetsnormen for villrein, som vi forstår ligger til grunn for departementets beskrivelse av utfordringsbilde, kan vi ikke se at den historiske utviklingen er beskrevet.

I tillegg til de direkte konsekvensene av vannkraftanleggene peker departementet også på det som oppfattes som indirekte effekter av vannkraft på villrein når det i nettsaken skrives *"I tillegg blir anleggsveier benyttet som utfartsårer for mange brukergrupper i villrein fjellet, mens vannmagasinene legger til rette for trafikk med fritidsbåter. Dette har bidratt til ytterligere arealunnønnvikelse hos villrein. Ved eldre kraftutbygginger er det også bygd mange hytter i tilknytning til anleggsveiene".*

Menneskers bruk av villreins fjellområder er dramatisk endret i løpet av de siste 100 årene, og selv om de tekniske endringene knyttet til vannkraft var stor på midten av 1900-tallet har endringen knyttet til fysiske inngrep, som hytter og alpinanlegg, samt friluftsliv og ferdsel vært større de siste ti-årene. For mange veier, som ble anlagt eller forsterket i forbindelse med utbyggingene, er det stilt vilkår i konsesjoner eller skjønn om fri eller delvis ferdsel. Hafslund Eco viser i sitt innspill til en registrering av bompasseringer på Einunndalsvegen, som tydelig dokumenterer at kraftselskapets bruk av veien utgjør en liten del av totalen.

Fornybar Norge mener derfor at departementets beskrivelse av dagens påvirkning (utfordringsbildet) er ubalansert og tilskriver vannkraftaktørene et større ansvar for påvirkning av villrein enn hva som er realiteten.

Fornybar Norge etterlyser en bedre beskrivelse av den historiske utviklingen for villreinbestandene før bastante konklusjoner trekkes og tiltak vurderes og eventuelt iverksettes.

Fornybarnæringens aktivitet

I forbindelse med den daglige driften av vannkraftanleggene er aktiviteten begrenset til tilsynsvirksomhet, snømåling og vedlikeholdsarbeid. Dette er aktivitet som medfører kjøring på anleggsveier, snøskuter og noe flyving med helikopter. Fornybar Norge erfarer at kraftselskapene foretar grundige vurderinger av behovet for transport og ofte foretar tilpasninger etter kontakt med lokale SNO-kontorer.

For større anleggsarbeider, som damrehabiliteringer, gjennomføres en rekke tilpasninger både av aktiviteten og anleggets utstrekning i samarbeid med eksperter, SNO, villreinforvaltningen og berørte interessenter. Slik samarbeid er også viktig der eierne av vannkraftanleggene ser på muligheter for opprusting og utvidelse (O/U) for å optimalisere bruken av allerede påvirkede vassdrag. Generelt gir O/U-prosjekter ny, fornybar energi til lave miljøkostnader. **Fornybar Norge er opptatt av at også O/U-muligheter i villreinområder skal kunne utnyttes og at slike prosjekter utvikles og gjennomføres på en slik måte at belastningen på villrein er akseptabel.**

Villreinfond

Det opprettes nå villreinfond ved revisjon av vilkår på vannkraftkonsesjoner der reguleringsanleggene ligger innenfor villreinområder. **Fornybar Norge vil understreke at det er viktig med et klart mandat for denne typen fond.** Vi forstår det slik at fondsmidlene skal benyttes for å finansiere aktuelle tiltak, og vi oppfordrer til at dette klargjøres

Fornybar Norge og våre medlemmer er tilgjengelige for å drøfte kunnskapsgrunnlaget nærmere, og ser frem til ytterligere dialog om disse problemstillingene med miljømyndighetene.

Vennlig hilsen
Fornybar Norge

Øistein Schmidt Galaaen
Direktør

Vegard Pettersen
Næringspolitisk rådgiver